

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Cdo/90/2019
Identifikačné číslo spisu: 7913219682
Dátum vydania rozhodnutia: 30.07.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Milan Lalík
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:7913219682.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu T. R., bývajúceho v Č. M. A., W. XXX/XX, zastúpeného JUDr. Miroslavom Věrebom, advokátom v Košiciach, Hrnčiarska 3, proti žalovaným 1/ Mestskému bytovému podniku, obecnému podniku, so sídlom v Čiernej nad Tisou, Letná 183, IČO: 35 529 385, a 2/ mestu Čierna nad Tisou, so sídlom v Čiernej nad Tisou, Námestie pionierov 1, IČO: 00 331 465, zastúpeného JUDr. Petrom Pandym, advokátom v Kráľovskom Chlmci, Lajosa Kossutha 99, o zaplatenie 2 633,- eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Trebišov pod sp. zn. 13 Cpr 3/2013, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 26. septembra 2018 sp. zn. 11 CoPr 2/2017, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovanému 2/ náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Trebišov rozsudkom z 2. decembra 2016 č. k. 13 Cpr 3/2013-134 uložil žalovaným 1/ a 2/ povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 2 633,- eur s úrokom z omeškania vo výške 5,75 % ročne z dlžnej sumy od 1. apríla 2013 do zaplatenia s tým, že plnením jedného žalovaného zaniká v rozsahu plnenia povinnosť druhého žalovaného, a priznal žalobcovi právo na náhradu trov konania voči žalovaným 1/ a 2/ v rozsahu 100 %. Uviedol, že medzi žalobcom ako zamestnancom a právnym predchodcom žalovaného 1/ ako zamestnávateľom na základe pracovnej zmluvy vznikol pracovný pomer, ktorý bol zo strany žalobcu skončený 8. marca 2011 na základe okamžitého skončenia pracovného pomeru v zmysle § 69 ods. 1 písm. b/ Zákonníka práce po tom, ako mu žalovaný 1/ nevyplatil mzdu za mesiac január 2011 do 15 dní po uplynutí jej splatnosti. V konaní mal preukázané, že žalovaný 1/ nevyplatil žalobcovi mzdu za mesiace december 2010 až marec 2011, náhradu mzdy v zmysle § 69 ods. 4 Zákonníka práce, náhradu za stravné lístky v zmysle § 152 ods. 3 Zákonníka práce a náhradu za nevyčerpanú dovolenku v súhrnnej výške 2 633,- eur, a preto ho zaviazal na splnenie tejto povinnosti. Povinnosťou zaplatiť túto sumu popri žalovanom 1/ (zamestnávateľovi žalobcu) súd prvej inštancie zaviazal tiež žalovaného 2/, ktorý je zriaďovateľom žalovaného 1/, a to z dôvodu, že žalovaný 1/ ako príspevková organizácia dlhodobo nevykonáva žiadnu činnosť, v dôsledku čoho bol žalovaný 2/ ako jej zriaďovateľ podľa § 21

ods. 13 zákona č. 523/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy povinný pristúpiť k jej zrušeniu, čím by v zmysle uvedeného ustanovenia zároveň naňho prešli všetky jej záväzky. Podľa názoru súdu prvej inštancie žalovaný 2/ povinnosť zrušiť nefunkčnú príspevkovú organizáciu (žalovaného 1/) ignoruje zrejme v domnení, že na základe formálneho výkladu zákona nebude musieť plniť jej záväzky, a preto dospel k záveru, že na žalovaného 2/ prešli povinnosti žalovaného 1/ v zmysle uvedeného ustanovenia aj napriek tomu, že v konaní nebolo preukázané jeho formálne zrušenie.

2. Krajský súd v Košiciach na odvolanie žalovaného 2/ rozsudkom z 26. septembra 2018 sp. zn. 11 CoPr 2/2017 rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti zmenil tak, že žalobu proti žalovanému 2/ zamietol a vo výroku o trovách konania vo vzťahu medzi žalobcom a žalovaným 2/ žiadnej zo strán nepriznal nárok na náhradu trov konania pred súdom prvej inštancie; zároveň rozhodol, že žiadnej zo strán nepriznáva nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Dospel k záveru, že rozsudok súdu prvej inštancie spočíva v nesprávnom právnom posúdení v otázke pasívnej vecnej legitímácie žalovaného 2/ vo vzťahu k uplatnenému pracovnoprávnemu nároku. Podľa jeho názoru súd prvej inštancie mylne aplikoval ustanovenie § 21 ods. 13 zákona č. 523/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy na daný prípad, pretože toto ustanovenie upravuje právnu otázku prechodu práv a povinností rozpočtovej alebo príspevkovej organizácie na jej zriaďovateľa v prípade jej zániku. Nie je možné z neho výkladom vyvodiť vznik právnej povinnosti zriaďovateľa plniť tretej osobe za príspevkovú organizáciu, ak táto sama naďalej existuje, a to ani v prípade, že nevykazuje žiadnu činnosť a sú tu dôvody, aby jej zriaďovateľ pristúpil k jej zrušeniu.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. f/ a § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p. Namietal, že postupom odvolacieho súdu došlo k porušeniu princípu právnej istoty, pretože v prejednávanej veci malo byť rozhodnuté rovnako, ako vo veci vedenej na Krajskom súde v Košiciach pod sp. zn. 3 CoPr 2/2015, ktorá je skutkovo a právne identická len tým s rozdielom, že žalobcom je iný zamestnanec žalovaného 1/; napadnuté rozhodnutie preto považuje za prekvapivé a arbitrárne. Ďalej odvolaciemu súdu vytýkal, že jeho výklad ustanovenia § 21 ods. 13 zákona č. 523/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy je poznačený prílišným formalizmom, ak „bazíroval“ na akte zrušenia príspevkovej organizácie (žalovaného 1/), ktorá je nefunkčným a v podstate neexistujúcim subjektom bez akéhokoľvek majetkového a personálneho substrátu, ale prostredníctvom výkladu per analogiam mal uzavrieť, že vzhľadom na všetky skutkové zistenia je daná pasívna vecná legitímácia žalovaného 2/ ako jej zriaďovateľa, ktorý navyše k jej formálnemu zrušeniu nepristúpil v priamom úmysle poškodiť svojich zamestnancov. Napokon poukázal, že ak podľa názoru súdu pasívna vecná legitímácia žalovaného 2/ v spore nevyplýva analogicky z ustanovenia § 21 ods. 13 zákona č. 523/2004 Z.z., tak ju súd mal v zmysle zásady iura novit curia posúdiť cez inštitút zodpovednosti za škodu podľa § 420 Občianskeho zákonníka alebo cez zodpovednosť orgánov územnej samosprávy za nesprávny úradný postup podľa § 14 zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci. Navrhol, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

4. Žalovaný 2/ sa k dovolaniu žalobcu nevyjadril.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 C.s.p.) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C.s.p.) strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 C.s.p.), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 C.s.p.) skúmal, či sú dané procesné predpoklady pre to, aby uskutočnil meritórny dovolací prieskum napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo, a dospel k záveru, že dovolanie žalobcu treba odmietnuť (§ 447 písm. c/ C.s.p.).

6. Podľa § 420 písm. f/ C.s.p. dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

7. K znakom právneho štátu a medzi jeho základné hodnoty patrí neoddeliteľne princíp právnej istoty vyplývajúci z čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (PL. ÚS 36/95), ktorého neopomenuteľným komponentom je predvídateľnosť práva. Súčasťou uvedeného princípu je tiež požiadavka, aby sa na určitú právne relevantnú otázku pri opakovaní v rovnakých podmienkach dala rovnaká odpoveď (I. ÚS 87/93, PL. ÚS 16/95, II. ÚS 80/99), teda, že obdobné situácie musia byť právne posudzované rovnakým spôsobom. Požiadavka právnej istoty ale neznamená, že rozhodovacia prax sa nemôže vyvíjať alebo že závery vyjadrené v doterajších rozhodnutiach súdov nemôžu byť predmetom kritiky. Na kritiku týchto záverov však treba zvoliť argumentáciu opodstatnenú čo do obsahu (súladnú s právnym poriadkom) a primeranú čo do formy, vrátane zvolených formulácií (3 Cdo 76/2012).

8. V zásadnej ústavnoprávnej rovine teda platí, že je v rozpore s inštitúciou právneho štátu a v rámci neho s požiadavkou právnej istoty, resp. predvídateľnosti súdneho rozhodnutia, aby všeobecné súdy rozhodovali v obdobných veciach odlišným, ba až protichodným spôsobom. V každom prípade však pri odchýlení od skoršej rozhodovacej praxe sa vyžaduje cielené zdôvodnenie odlišného stanoviska prijatého v obdobnej otázke (II. ÚS 300/2018).

9. V prejednávanej veci žalobca namieta, že postupom odvolacieho súdu bolo porušené jeho právo na spravodlivý proces tým, že vo veci rozhodol prekvapivo, arbitrárne a v rozpore s princípom právnej istoty, ak je jeho rozhodnutie odlišné od rozhodnutia toho istého súdu vo veci sp. zn. 3 CoPr 2/2015, ktorá je skutkovo a právne identická. Z obsahu spisu vyplýva, že Krajský súd v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 3 CoPr 2/2015 odvolanie mesta Čierna nad Tisou vyhodnotil ako nedôvodné a v celom rozsahu sa stotožnil s odôvodnením napadnutého rozhodnutia Okresného súdu Trebišov, ktoré je totožné s právnymi závermi súdu prvej inštancie v prejednávanej veci. Podstatnými odvolacími námietkami odvolateľa vo veci sp. zn. 3 CoPr 2/2015 bolo, že súd na zistený skutkový stav aplikoval nesprávny právny predpis, pretože podľa jeho názoru žalovaný 1/ nie je príspevkovou organizáciou, ale obecným podnikom, na ktorý sa vzťahujú príslušné ustanovenia o obecných podnikoch resp. štátnych podnikoch, a preto nemožno na daný prípad aplikovať ustanovenia o hospodárení rozpočtových a príspevkových organizácií vrátane ustanovenia § 21 ods. 13 zákona č. 523/2004 Z.z. Krajský súd sa ale vo svojom rozhodnutí vo veci sp. zn. 3 CoPr 2/2015 nezaoberal interpretáciou ustanovenia § 21 ods. 13 zákona č. 523/2004 Z.z. v spojitosti s otázkou možného prechodu práv a povinností z príspevkovej organizácie na svojho zriaďovateľa za situácie, že príspevková organizácia nezanikla a naďalej právne existuje, a namietané odvolacie dôvody vyhodnotil tak, že nie sú spôsobilé spochybníť vecnú správnosť rozhodnutia okresného súdu a prívodiť jeho zmenu.

10. V rozhodovanej veci odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že súd prvej inštancie správne vyhodnotil, že žalovaný 1/ je príspevkovou organizáciou žalovaného 2/, a nie obecným podnikom, avšak nesprávne interpretoval a aplikoval právnu normu obsiahnutú v ustanovení § 21 ods. 13 zákona č. 523/2004 Z.z. a v tom dôsledku dospel k nesprávnemu právnemu záveru, že v konaní je daná pasívna vecná legitímácia žalovaného 2/ vo vzťahu k uplatňovanému nároku. Odvolací súd uviedol, že interpretácia okresného súdu nie je súladná s právnym poriadkom a narúša chápanie tradičného inštitútu prechodu práva a povinností. Ustanovenie § 21 ods. 13 zákona č. 523/2004 Z.z. upravuje výlučne prechod práv a povinností príspevkovej organizácie, ktorá zanikla zrušením bez právneho zástupcu, na zriaďovateľa a nemožno žiadnou metódou jeho výkladu dospieť k záveru, že by na zriaďovateľa (žalovaného 2/) takisto „prešli“ povinnosti a záväzky príspevkovej organizácie (žalovaného 1/), pokiaľ nebola zrušená a naďalej právne existuje, a to ani za situácie, že nevykonáva žiadnu činnosť a sú tu dôvody pre jej zrušenie.

11. Podľa názoru dovolacieho súdu odvolací súd dostatočne zrozumiteľne odôvodnil svoj právny názor na prejednanú vec a prečo bolo potrebné podrobiť kritike a prehodnotiť skôr vyslovený právny názor Krajského súdu v Košiciach v rozhodnutí sp. zn. 3 CoPr 2/2015. Právny názor odvolacieho súdu v rozhodovanej veci je protichodný oproti právnemu názoru vyslovenému v rozhodnutí sp. zn. 3 CoPr 2/2015, avšak tento odklon je dostatočne vysvetlený a vyargumentovaný, pričom dovolací súd zastáva názor, že tieto použité argumenty a na ich základe zaujaté právne závery odvolacieho súdu nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu právnej

normy uvedenej v § 21 ods. 13 zákona č. 523/2004 Z.z. Z týchto dôvodov preto interpretáciu uvedeného ustanovenia odvolacím súdom nemožno považovať za formalistickú a jeho rozhodnutie za „prekvapivé“ (mienené v zmysle nepredvídateľné) či arbitrárne. Okolnosť, že dovolateľ so závermi či názormi odvolacieho súdu nesúhlasí, nemôže sama osebe založiť dôvodnosť dovolania. Napokon, dovolací súd v tejto súvislosti pripomína, že do práva na spravodlivý proces nepatrí právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami, resp. s jeho právnymi názormi (I. ÚS 50/04), ani právo na to, aby všeobecné sudy preberali alebo sa riadili výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorý predkladá účastník konania (II. ÚS 251/03).

12. Vzhľadom na uvedené dovolací súd dospel k záveru, že žalobca neopodstatnene namieta, že odvolací súd nesprávnym procesným postupom mu znemožnil uskutočňovať jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ C.s.p.).

13. Podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p. dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

14. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 C.s.p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 C.s.p.).

15. Žalobca v dovolaní namieta, že ak odvolací súd dospel k záveru, že pasívna vecná legitímácia žalovaného 2/ v spore nevyplýva analogicky z ustanovenia § 21 ods. 13 zákona č. 523/2004 Z.z., tak ju mal v zmysle zásady iura novit curia posúdiť cez inštitút zodpovednosti za škodu podľa § 420 Občianskeho zákonníka alebo cez zodpovednosť orgánov územnej samosprávy za nesprávny úradný postup podľa § 14 zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci.

16. Civilné súdne konanie je ovládané zásadou iura novit curia (práva pozná súd), čo znamená, že účastníci konania nie sú povinní uplatnený nárok, ani obranu proti nemu, právne kvalifikovať, pretože právna kvalifikácia veci je vecou súdu. Musia ale uviesť rozhodné skutočnosti, ktoré umožnia súdu, aby uplatnený nárok alebo obranu proti nemu právne kvalifikoval. Súd tak skúma, či tvrdené skutočnosti možno podriať pod hypotézu niektorej právnej normy tak, aby z dispozície tejto právnej normy bolo možné vyvodiť plnenie, prípadne určiť, či tu žalobcom požadovaný právny vzťah alebo právo je alebo nie je alebo potvrdiť také skutočnosti, ktoré bránia tomu, aby bolo žalobe vyhovené. Ak účastník uvedie rozhodujúce skutočnosti, z ktorých vyvodzuje ním tvrdený nárok alebo obranu proti nemu, ale s týmito skutočnosťami spája nesprávne právne následky, nie je súd viazaný právnym názorom účastníka a je povinný posúdiť vec podľa tých právnych noriem, ktoré na tvrdený a súdom zistený skutkový stav dopadajú.

17. Ak teda súd rozhoduje o peňažnom plnení, ktoré vychádza zo skutkových tvrdení, ktoré umožňujú posúdiť nárok po právnej stránke aj podľa iných noriem, ako je žalobcom navrhované, resp. výsledky vykonaného dokazovania umožňujú podriať uplatnený nárok pod iné hmotnoprávne ustanovenie, než akého sa žalobca dovoláva, je povinnosťou súdu uplatnený nárok takto posúdiť bez ohľadu na to, či v žalobe právny dôvod požadovaného plnenia je alebo nie je uvedený, alebo je uvedený nesprávne. Nemožno preto uprieť súdu, aby v spojení so skutkovými zisteniami urobil sám odlišné, právu zodpovedajúce hodnotenie žalobou uplatneného plnenia (5 Cdo 196/2009).

18. V prejednávanej veci žalobca ale netvrdil, že by žalovaný 2/ vo vzťahu k nemu porušil nejakú právnu povinnosť, ktorú voči nemu mal, a že by mu v príčinnej súvislosti s porušením tejto právnej povinnosti žalovaný 2/ spôsobil škodu. Takisto netvrdil, že žalobou uplatňovaný nárok vopred predbežne

prerokoval s príslušným orgánom v zmysle zákona č. 514/2003 Z.z., ako bola táto jeho žiadosť vybavená a či resp. v akom rozsahu bol jeho nárok zo strany príslušného orgánu uspokojený, hoci tieto skutočnosti sú nevyhnutným zákonným predpokladom pre úspešné uplatnenie nároku z titulu zodpovednosti orgánu verejnej moci (orgánu územnej samosprávy) za spôsobenú škodu pri výkone verejnej moci (samosprávy) na súde. Žalobca síce nie je povinný v konaní svoj nárok právne kvalifikovať, ale je povinný uviesť úplné opísanie rozhodujúcich skutočností (skutkový dej), pre ktoré si uplatňuje svoj nárok (porov. čl. 8 a § 132 C.s.p.), na základe ktorých súd vykoná jeho právne posúdenie. Skutkové tvrdenia, ktoré žalobca v konaní predostrel, a na základe ktorých súd v konaní zistil a ustálil skutkový stav, však podľa názoru dovolacieho súdu nedávali súdom nižších inštancií žiadny podklad pre možné právne posúdenie uplatneného nároku z titulu zodpovednosti za škodu podľa Občianskeho zákonníka alebo podľa zákona o zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci, pre ktoré sa - ako už bolo uvedené - vyžaduje tvrdenie a preukazovanie celkom iných skutočností a zákonných podmienok ako z titulu nesplnenia povinnosti zamestnávateľa vyplývajúcej z pracovnej zmluvy resp. prechodu tejto povinnosti na ďalší subjekt. Pokiaľ zo skutkových tvrdení (z opísania rozhodujúcich skutočností) žalobcu vyplýva, že svoj pracovnoprávny nárok odvodzuje vo vzťahu k žalovanému 2/ len z toho, že tento nárok našo v zmysle § 21 ods. 13 zákona č. 523/2004 Z.z. prešiel ako na zriaďovateľa žalovaného 1/ - príspevkovej organizácie, ktorá je nefunkčná, nemožno súdom nižších inštancií (úspešne) vytknúť, že ho neposúdili z toho hľadiska, či uplatnenú povinnosť (zaplatenie sumy, ktorú žalobca žiada prisúdiť) nie je žalovaný 2/ povinný splniť ako škodca v zmysle ustanovení o zodpovednosti za škodu podľa Občianskeho zákonníka alebo ako subjekt zodpovedný za škodu spôsobenú pri výkone samosprávy.

19. Napokon, tvrdenia žalobcu o tom, že pasívna vecná legitímácia žalovaného 2/ v konaní je daná zároveň tým, že ide o subjekt zodpovedný za škodu podľa Občianskeho zákona alebo zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti štátu za škodu pri výkone verejnej moci, sú tvrdeniami prvýkrát ním uvádzanými až v jeho dovolaní. Neboli meritórne posudzované v konaní pred súdmi oboch nižších inštancií, ktoré preto nemali možnosť zaujať k nim stanovisko a vyhodnotiť ich opodstatnenosť. Z uvedeného teda vyplýva, že ide o právnu otázku, ktorá nebola riešená odvolacím súdom, jeho rozhodnutie od jej vyriešenia nezáviselo pre jej neuplatnenie žalobcom, a preto nemôže byť spôsobilá založiť prípustnosť dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p. a dovolateľ sa jej preskúmania nemôže úspešne domáhať v dovolacom konaní. V opačnom prípade by nastala celkom absurdná situácia, kedy by dovolací súd preskúmaval rozsudok odvolacieho súdu (teda jeho zákonnú správnosť a spravodlivosť), hoci by však tento odvolací súd nemal žiaden dôvod, pre ktorý by sa mohol (a mal) zaoberať určitou argumentáciou, ktorá mu nebola známa (zrejma), pretože ju dovolateľ nepoužil a „vyčkal“ by s ňou až na konanie pred dovolacím súdom. Dovolateľ môže urobiť spôsobilým predmetom dovolacieho konania len také námietky, ktoré sa týkajú tvrdení už uplatnených v konaní pred súdmi nižších inštancií, a tak im poskytol príležitosť vyjadriť sa k nim (porov. 4 Cdo 40/2019, 4 Cdo 110/2018).

20. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie žalobcu, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné, odmietol (§ 447 písm. c/ C.s.p.).

21. Rozhodnutie o trovách dovolacieho konania dovolací súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 druhá veta C.s.p.).

22. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.